

ZUBIRI'TAR IÑAKI

BIDETIK AMESETAN

TXINDOKI - SORTA 4

BIDETIK AMESETAN

Txindoki
-sorta

4

TXINDOKI - SORTA 4

EUSKERAZAINZA'K

EDILI
GETARIA, 21 bean
DONOSTIA

ZUBIRI'TAR IÑAKI

BIDETIK AMESETAN

Argitaldari: EDILI-Donosti
Irarkola: LOREA-Donosti
Dep. Leg. S. S. 667 - 84

ITZ AURREA

Nere adiskide miñ dan Migel Pelay Orozko'k, Yon nere anai zanaren "NEKE TA POZ" izeneko liburuan, itz-aurrea idazterakoan, au zion: "Itz-aurreak ez du liburuaren elerti-irizpidea emateko izan bear. Azken batean, ori irakurleari berari dagokio, iñoren argibide ta eragiterik gabe".

Ni ezin-ba asi liburu onen elerti-irizpidea ematen, baiña bere egille Zubiri'tar lñaki nor dan jakiteko irrikiz egongo zerala, ta bere berri ematera noakizu.

Ogibidez, ingenieroa duzu; jaiotzez, bizkaitarra; izaitez, euskaldun, fededun ta abertzale sutsua.

Zubiri jauna nor dan jakiteko, berak idatzitako liburuak irakurtzea naikoa. Luzegi jo gabe, nik irakurritako bere bi liburu aztertuko ditut: "GALDU" ta "IZADIKO PITXIAK".

"GALDU"k, itz egiten dun txakur baten gertakizunak adierazten ditu, ta itz-lauz idatzia ba-dago ere, le-ro guzietan egillearen olerkari sena nabari da. Ain atsegiña, bizia ta arrigarria izanik, alakoren batean marrazki bizidunetan jarria izan dala entzuten ba'duzu, ez batere arritu. Ainbeste gaietan ain jakitun dan Latiégi'tar Bixente'k "GALDU" liburua irakurri ondoren, Cervantes'en "EL COLOQUIO DE LOS PERROS" irakurri nai izan zun, eta ara bere iritzia: "El coloquio de los perros" oso polita da, baiña "GALDU", askoz askoz ohea". Nik ezer geiago esan bearrik ez.

"IZADIKO PITXIAK" liburuan, Euzkadi'ko pitxi bezela, arrai, pizti ta abere batzuk aitatzen ditu: aingira, azeria, basurdea, otsoa, artza, erbiñudea, azkonarra ta abar. Baikotzaren bizikera, xeetasun guziekin adierazten du, ta irakurgai bizi, arrigarri ta atsegiña izanik, pitxi oien gora-bera guziak, jaiotzen diranetik eriotza iritxi arte, zine batean ikusiz egongo ba'ziña bezela arkitzen zera. Adibidez, aingirak gure mendietako ibai barrenetan gauzatzen diranean, itsasora irten eta beste millaka aingirekin alkartu ta Atlantiko itsasoaren barrena, arraultzak jartzera Sargazos ingurura iritxi arte, beaiek baiño aundiagoak diran arraiekin dituzten burrukak irakurtzean, atsegiñez beterik gelditzen da bat.

Olerki-liburu onekin ere, zuri beste ainbeste gertatzea naiko luke.

OÑATIBIA'TAR MANU'K

BIDEKO ZOROA

Ikusi ete dozu aizeño mea
aspalditik joan yatan semea?
Erriaren dei larria entzunik
biotza dardar jarri zan zutunik,
itzi zuan bere kabi maitea
eta ordutik galdu neban bakea.

Zein gau illunak nire biotzean!
Zein egun itsak ene bizitzean!
Zatorkidaz seme laztan kutuna,
ekarstazu biotzari zoruna;
bakarraldiz ausitako gogoan,
zu baiño ez dot irrikatzen alboan.

Entzun ete dozu itsaso zakarra
nire semearen urrats azkarra?
Arbaso-lurrak bear izan zuan,
eta dana itzita, egarmin itsuan
maite-maite neban seme bakarra
joan yatan... Au bai illunabarra...!

Zein mingarria naroan bidaia!
Zein ituna au iraupen alderraia!
Erdu ene maitia, erdu bai arin,
ken egidazu seme orrek, neure min,
biurtu bekit gaba egun alaia,
zakidaz ene naigabeen amaia.

Esan, bide-ondoko tantai neurea
non dabillan joan yatan semea.
Abendaren dei etsia adituta,
gaztediko maitasunak sututa,
besarkada sendo bataz, ai ene!
itzi ninduan negarrez eme-eme

Zelai-ertzeko lore txanbeliña
tximeletak aiñako dantzariña,
azkenez ikusi zenduanean
malko bat jausi yatan isillean.
Orain oro biurtu da utzikiña,
norabage nabillala ni erkiña.

Dei ta deika nagokio gau oro
baiñan au betiereko ames zoro!
Ba-dakust begiak utsik atsanka,
urduri datorkidala, ta arrenka
eskatzen daust, eskuakaz leunkiro
bizitzara ekar dagidan barriro.

Eguzkiaren amaia bai'litzan
lore gorri bizia bekokian
ba-datorkit neure laztan kutuna,
ken dagiodan pairamen astuna,
alabaiñan jadanik urbiltzean,
iratzokara galtzen yat utsean...

Aizeño, tantai, itsaso zakarra
baita zelaiko loretxu ñabarra,
ekarstazue bein joan yatana,
itzali kiskaltzen nauan jorana,
ikusi ama baten bide malkarra,
entzun nire biotzeko negarra...

Baiñan amaren naigabe larria,
gauan zear jaulkitako aldarria,
erantzunik bage geratzen dira...
Oi biotz bakarti baten pilpira,
begi gorrien so kiskalgarria,
baretu eziñeko seme-egarria...!

Mutilla maite zuan eriotzak
biali eutsazan laztan otz-otzak;
bat untzatu yakon bekoki-erdian,
eta apa izoztuaren tokian,
lore baten odolezko tolesak
il ebezan quadariaren amesak.

Bakean itzali da Aberri-opari,
zendu yaku Euzkadi-alde gudari.
Eriotzak ain maite-maite ebana,
ama baten biotzeko laztana,
mutil kementsu baten emokari,
goian dago gure aberri-zaindari.

Negar darie tantai-loreari
asperenak itsaso ta aizeari.
Amaren biotz eta begietan
miñak aldatu yakoz amesetan,
dei egiten dautsola semeari,
sena galdu baiyako gaisoari...

Begi-zoro, kizkur, tximak aizean,
bidetik dabil taigabe usnean
ea dakien semearen barririk,
edo-ta ikusi ete izan dan iñondik,
elaiak esan baidautso goizean,
ba-zala baserrirako bidean.

Aize me, tantai, itsaso zakarrak,
zelai-ertzeko loretxu ñabarrak
eta bidetik zoazen oinkariok
ez kendu ama orren ames biziok,
itxaropen zoroaren sukarrak
garaitzen baiditu biotz-negarrak...

ISIL - ISILLIK

Zorotzeraiño maite neban
gure baso-lore yaukala,
maite neban eriotzeraiño
araneko kutun apala.

Izarretaraiño poz-pozik
joango nintzakean egalari
zidar-izpiak eskintzeko
neure biotzeko laztanari.

Itsasoko sakonenera
elduko nintzan urpekari
diamante urdiñak emoteko
neure gogoen jaubeari.

Oianeko illuneneraiño
sartuko nintzan ibiltari,
txori-eresiak ekarteko
neure biotzeko erregiñari.

Lurreko erraietan zear
jatsiko nintzan aitzurlari,
urrezko ontziak eskintzeko
neure zeruko izartxuari.

Etsiteraiño maite neban
maite neban isil-isillik,
biotzeko atsekabe mingotsa
nigandik alderatu eziñik.

Baiña zabaldiko lorea
gaindegiko artizar ederra,
ez zan nigaitik arduratzen
betiko arlote landerra.

Bein baten, bidetik etorran
gazte lerdena igarotean,
gelditu zan legunkerietan
basoko lorea ikustean.

Errubakoaren gogoan,
palagari, bigun, eztitsu,
aurrez atonduriko ipuiñak
eregin ebazan guzurtsu.

Zuzen-zuzen, xalo, gartsuki,
basoko lore yaukalari,
beragan eban ederrena
alde egin yakon egalari.

Oi, emon izan ba'litzakit
maitasun aren pozgarria,
betiko baretu leikidan
gogo ta biotzeko egarria!

Gaztearen besoetan dardarrez,
lore txanbeliña orduan
lotsaren-lotsaz gorrituta,
begiak beeratu zituan.

Oi, nigaitik ertsi ba'litu
zeru-zati eder maitiak,
emongo neukezan betiko
ditudan begien niniak!

Illunabarrean il-urren,
zauri izugarria biotzean,
neure baso-lore kutuna
idoro neban bide-ertzean.

Ene beso maitekorretan
bera negarrez ni isillean,
laztandu neban maite-maite
illunabarko urre-bakean.

Neure altzoan irribarreka
geratu zan isil-isillik,
baiña, oi biotzaren miña,
besoetan zetzaidan il-illik!

Astigar tantaipetan datza
zoroki maite nebana,
eriotz ankerrak erauzita
ene lore maite izan zana.

Obian lorak jartzen ditu
basoko aize baltzaranak
eta gauoro nire oroitzak
amaitu eziñeko laztanak.

Egunak gau biurtu yataz,
gauak damodaz negarretan,
mundutik alderrai noala
beti bidetik amesetan...

KILKERRARI

Kir-kir baten soiñua
gau-gentzan kilikari,
etenbage datorkit
maitasun-abeslari.
Bake-ekarle zarana
ijito arrabitari,
zakidaz gau luzean
amesen zaindari.

Ikatza alako illuna
gau-kolko sakonetan,
gogo-argia zaukat
nire bide luzeetan.
Izarren argi dakust
Zure begi baltzetan,
tximeleten dardarrak
ukimen-adarretan.

Aingeru-egoak dozuz
ijito zerutarra,
areik ez dabe baiña,
zure soiñu gautarra.
Beti bardiña ei'da
zure eresi bakarra,
baiña niretzat ba-dau
erakarpen goitarra.

Loa igesi ba'yabilt,
urruma txanbeliñaz
barriro be datorkit
eresneurri ariñaz.
Amestxar ba'letorkit,
zidarrezko txiliñaz
baretuko ninduke
izar-laztan oztiñaz

Neu langoxe izanik
oindiño mutilzarra,
larri dabil topatzeko
bere lagun azkarra.
Jauregiko sarreran
soiñulari zangarra,
taibage billa dabil
biotzeko artizarra.

Maitetxua agertuta,
udako egun batean
kabia egingo dau
jauregiko sakonean.
Bera baizen illunak
illara amaibagean
jaioko ordeko ugari
urrengo udabarrian.

Udako asikereaz,
ijito maitaleak
isiltzen dauz betiko,
zeruko joaleak.
Ortzitik joan dira
nire izar jagoleak,
nok laztanduko daustaz
betazal logaleak?

Larrako arrabitari,
jardazu bereala
biotzeko bidean,
maite-maite yaukala,
bizitzaren gau-zear
poz-pezik alkartu-ala,
ezeren bildur barik
ibilli gaitetzala.

ORBELAREN ERESIA

Eroan nagizu egoko asperena
eriotzagaz dodan dei-lekura;
erauzi nagizu tantai ontatik
nire begira dagoan zerura.
Jardazuz soiñean arrano-egoak,
aboan urretxindor-samurdura,
ames egin daidan eguratsetik,
ez baidot bakartasunaz il gura.

Besakarda epelaz artu nagizu,
erein neugan urruneko jorana
lurralde sorgingarritik zatozan
neure gogo-biotzeko laztana.
Amesak dakarstazan izartxuak
bart esaustan, ego-aize bakana
udagoiko bidetik etorrela,
su ta urrezko suzmurrakaz neugana.

Ortzian ene izartxua ostenduta,
eldu zatxataz baso-margolari,
orlegia urre gorri biurtzeko,
baita eiagora eresi sorginlari.
Artu nagizu zeure besoetan
izan naiten goizean egalari,
eguerdian basotik norabage,
ta gero illargi-altzoan ameslari.

Uluka, aizearen putz indartsuak
jarei naroa eguna jaiotzean,
zurrunbilloen beso samurretan
beti gora zeru oztin aratzean.
Urrezko aintzan eguzkia dager
oatze gorrizkatik jagitean,
gabeko illeta-soiñua uxatuz,
basoa alaitzen dala argi-sortzean.

Suzko itsaso dantzaria bai'litzan,
suzmur eta uluka dabil basoa
aize-orrazi epelean aiurika,
ezin uxatuz aroko eraso.
Ba-noa udazkenaren besoetan
sukarrezko amesak baizen zoroa,
aizeari irrikan narraikiola
entzutearren bere ipuin gozoa.

Egarri naz aize maite-maite ori,
itzi nagizu an beeko lats-ertzean,
intzeko laztanakaz oztu naiten
zidarrezko eresien artean.
Goiztirian menditarra jaiorik,
baso-usaiña dario eguberdian,
arrats-beeran baserritar jatorra,
ta itsastar kresaltsu illunabarrean.

Suzko iratxo biurria bai'nintzan
eroan nagizu firi-firian,
igurikan dodan bedar lotiak
atz orlegiakaz laztan nagian.
Nire urrats zirikotsua aditzean,
apa-laztanduko nau etsi-etsian
abes dagiodan neure olerkia
udagoiko sorgindura garbian.

Urre-asperen zaran tximeletaiño,
suzko egoak oztiflean dantzari
itxoidazu inarraren erpiñean,
ni nauzun udazkeneko ibiltari.
Apa egoduna zara eguratsean,
tantai-artean sorgin-mandatari;
loreek zaitue urrupale maitia,
ni osterak ames zoroen ereinlari.

Illuntzeko zurrumbillo batean,
adarretik nakus urrexindorrek,
ta bere kadena jabetu eziñik,
jaulkitzen ditu itunezko negarrak.
Leunki datozkit illunabarrean
joran galduaren inka gautarrak;
zorionez dardar etor bekidaz
il baiño len, bizi-miñaren garrak.

Urteak yoatzuzan neskatil ori,
iturri-ondoan zakust negargale,
biotzean dozun ogasun-billa
ez baidator inondiko edertzale.
Txukatu egizuz begi baltzaranok
zeru-zatia zaran ur-ekarle;
negura barik etorriko yatzu
irrikatzen dozun eusko maitale.

Odoltzen ari da oianeko urrea;
odei baten magal gorrimiñean
il-urren ezkutatu da eguzkia,
baratxe suntziten dala urrunean.
Basoko orbelak mara-mara darorz
malko odoleztuak eguratsean,
aize epelari eskatzen dautsadala
egan naroiala illuntze ederrean.

Aizeak damostaz egal oztifñak
yatordan gau-lillura ikus dagidan;
ortzian izar-begiak dargie
galduriko krisailluak ba'liran.
Basoko orbelak baizen ugariak
ñir-ñirka yabildaz urrungo utsean,
baiña ene amesen izartxua ikusirik,
bera bakarrik daukat biotzean.

Negar-jauskera bigun ta isillaz,
astiro dator gabeko laiñoa
ibaiko izpillu lotiaren billa,
aspaldiz bere kutun maiteñoa.
Zelaiari damotsoz txirlarriak,
iturriari izotzezko loskoa,
ibaiak goizean ikus dagian
bere maitasunaren jarioa.

Urrundari zaran illargi ederra
emon eidazu zidarrezko izpia,
zure magal amatar ozkirrian
baretu dakidan neure egarria.
Ezain nozu oian amaibagean,
indar gitxiko itzal egalaria,
baiña naroan aize-arnas epelak
biurtzen nau basoko olerkaria.

Besana illunpean il da illargia;
gaua arrausika dago goizaldean;
ego-aize urredun txistularia
bareagotzen asi da argitzean.
Eriotzarekin dodan il-deia
urrats isillakaz urreratzean,
illobi egokiaren billa nabil
jaio nintzan oian neurribagean.

Tantai-arteko zelaigune aretan,
beñola ekaitz basatiak goizean
itzi eban andarra baten azia
urretxindorrek alaitu zeitezan.
Baiña baso-lorearen alea
jausi zan zoritxarrez elkorrean,
eta gaur loretxurik ezin sortuz
alieneka entzuten dot bakarrean.

Ego-aize margolari bikaiña
ur dabilkit bizitzaren azkena,
atseden nai dot andarra-ondoan
beragan sor daiten itxaropena.
Nigandik artuko dauan indarra
izango da lore baten sorpena,
ataletan adituko yakola
orbel alderraiaren asperena...

BASO - SAGUA

Itxaron illuntasun arte
amabako sagu maitia;
basoan eriotza dabil
zu arrapatzeko itzarria.
Gabeko urrats illuna dantzul
ba-doa parrastaka argia;
illuntzeak basora dakar
leiatzen dozun janaria.

Itsasoaren besoetan
il da eguzkiaren sukarra,
zeruko bide urrutietan
dardarka dager artizarra.
Gabeko aizeño baltzarana
basotik datorkizu azkarra,
abereai iragarteko
ba-datorrela illunbarra.

Asi zaitetz orain astiro,
ta zulotik urten aurretik,
aztertu aldamenak polliki
ea ete dan okerbiderik.
Kontuz ibilli ene maitia
ez baidozu amaren babesik,
bart mozoilloak eraso eban
zurtz geratu zarala ordutik.

Goian izar baten keiñua
dargi zuretzat maitekiro,
berau dozu gaur krisaillua
bideari ekiteko astiro.
Ez zaitetz oldartu ariñegi,
benetan diñotzut, aldi oro
etsai baltzak nonai dituzu
sortu da-ta eizarako giro.

Jatsi zaitetz bidetik ernai,
apatx baten aztar-barruan
arto-ale gorri ederra dozu
ango lizarraren ondoan.
Itxaron, baiña, unetxu batez,
azeria dator isillean,
beti janariaren ames
gelditu dala bide-ertzean.

Ezkutatu arin bai arin
sasi-arte datzan arripean,
ondoko aizpatan-usaiñak
azeria atzipetu daian.
Begiak txingar alakoak
urreratzen yatzu isillean,
baiña zure aztarna galdurik,
urruntzen da baso-itzalean.

Aizu, an bidean beera datza
arto-alea zure igurikan,
apatx-zuloan geldi-geldi
urrezko bitxia bai'litzan.
Jañ eizu baratxe-baratxe,
illuntasunaren altzoan
oillarraren deia entzun arte
gaua nekatu daitenean.

Arto-aleak eragiten dautsun
egarri andia baretzeko,
areitz baten orbel-ontzian
eperditxu ur dozu edateko.
Txastau egizu ur garden ori
astiro, baiña, ikusteko
zelan izar baten dizdira
gai dala edontzia edertzeko.

Begira orain odei-ostean
zelan dager iretargia
baso kutunari emoteko
aren besarkada zuria.
Begotan kokatu yatzu
bere irudi garbi-garbia;
biotzean gorde betiko
diamantezkoa dan bitxia.

Illargi-dizdira illunduz
mozoilloa dator zugana,
basoko erailtzaille isiltsua,
aurtemin zure ama il ebana.
Ezkutatu enbor orren pean...
ba-dator gabea labana,
baiña erpeak uts egitean
urten yako oi u bakana.

Idoi-ondoko aunts-ostoak
dituan lore bellegiak,
zure begira dozuz orain
emotearren gun eztiak.
Jarraiozu aren lurriñari
ken dakizuzan egarriak,
eta gero idoi-ertzetik
aditu igelen abestiak.

Entzun maite, orbelan zear
kirrika motel etenduak;
erbiñudeak usnatu zaitu
indarrak gosez aulduak.
Or dozu alboan kilker -zuloa,
aitu etsaiaren ats-estuak,
gorde zaituz arin bai arin...
Uxatu dozuz erpe uzuak!

Begira or aurrean ezkur bat,
areitzaren udagoiko emoitza;
jaten baldin ba'dozu osorik,
zuga sortuko da indar gaitza.
Iruntsi mamiña, ez ezala,
bedi au urde baten baskaitza,
zuk oster a sabel bete urun,
egin dagokizun eoitza.

Egarri zara barrero
nire sagu maite txikia,
baiña sagastian ba-dozu
boskanto i bat jausi barria.
Atzo bertan ar lodi batek
an aukeratu eban kabia,
ta asko-nai ez zaran ezker o,
arentzat itziozu erdia.

Ortzian izarrak dargie,
basoan kutunak lo-gura,
sorkaldeko urrezko gurdiak
ba-dakar goizaldeko agurra.
Zeu be joan zaituz etxera
ezkutune dozun lekura
an goiko areitzaren ondoan,
bare dakizun gaurko ardura.

Gordetegira iritxi orduko
sar zaituz tximista alakoa,
inguruan beti zelatan
ba-yabiltzu suge gaiztoa.
Arin ibilli kutuntxua
gau-atsa makaltzen baidoa,
ta neuk be egunaren bildurrez
maite dot nire lo-zuloa

Basoko laguntxu gautarra,
ni naz saguzar egalaria,
itsua dan zure abendakoa,
gabeko eltxoen eiztaria.
Agindu dauste izan nakizun
dagokizun begiraria,
gaitzetik atara zaidazan
nire lengusu ibiltaria

ITSAS-ERTZEAN

Etsipenaren atzapar illunak
ozka dagie nire biotzean,
bakartasunaren itxaro aztunak
itoten nabe etengabeko utsean.
Galdu egin yataz alaitasunak
lorak antzera neguko ekaitzean,
ta loaldiko besarkada bigunak
igesu yabildaz gau itunean.

Laiño artetik dei larriak antzera
asperenak dantzudaz gau betean,
joranak dardarrez naroa ertzera
alabaiñan ezer ez illunpean.
Lo nagola dagerkit maitebera
begiz laztantzen nauala isillean,
orduan laster baten noa atera
alabaiñan iñor ez lekorean.

Aizea uluka itsaso apartsuan
arrabita itunen antzera,
goga aieneka gaba aizetsuan,
dei larriak ene oroitzen atera.
Odeiak digaroe lei itsuan
iparreko lanbrotik legorrera,
eriotz dizdirak ortzi illunduan,
zauri biziak neure biotzera.

Eguna ilteko egoan bein batean,
nire aurpegia laztanduz esaustan:
Zaitetz emen beti argia itzaltzean,
itsaso-zear alkartu gaitzezan.
Ba-naiako arrastiri bakotxean
ene maitiari dei bizietan,
baiña ez dot entzuten itsasaldean
eriotz-antziak baiño itzaletan.

Kaio zuria kresal lumaduna
oa iparreko laño-izotzetara;
an yagon nire arrantzale kutuna
ekarridan ene besoetara.
Joan azkar itsas-txori bakuna,
aldiaren igarotze illunkara
ta etsipenaren aieneka ituna,
eltzen yataz biotz-erraietara.

.....
.....
.....

Ilten da odoletan arrats gorria;
olatu baten gaillur apartasuan
ezpanetan izen maite-maitia,
suntzi da mutilla illobi urtsuan...
Begietan negan etsi-etsia,
itxaropena illa gogo-barruan,
norabage dabil neska bakartia
mariñelari deika oñaze itsuan.

ODEIAK URDIÑEAN

Odeiak isillik ziri-zirika urdin zear
oial-ontziak antzera;
nor arein besoetan norabarik joango
ames zoroen etxera...

Igarotzean, gelditzeke laztantzen nabe
beti iraduz erbestera;
ene umetaldiko seaska bigun-bigunok
sar zaiteze biotzera...

Biurtu nagizue ego zuri samurrakaz
aurtzaroko magalera;
isuri egistazue oroitzen barru-barruan
ama zanaren mintzaera...

ILLUNTZEKO GENTZAN

Bakea gogoan, irribarre ezpanetan,
galduriko itxaropenak
jazoera maiteenak
argiro datozkit illunabar onetan.
Itzarririk nago oroitzen laiñoetan,
igarotako joranak
aldegiñiko laztanak,
agertzen yatazala erreskada luzetan.

Urrundik yatort kilker baten soiñu zolia
urrezko argitan kantari
larradiko begirari,
irrikan noz agertuko bere maitia.
Zabaldiko abeslari baltzaran txikia,
abestu egin ari ta ari
ikatzeko arrabitari,
urumatzen nauan zure eresi garbia.

Larrako loreen asperenak aizean,
neure gogoan laztanak,
amesak maite joanak
apa emon bekide polliki igarotzean.
Bekarstez arrastiko gardentasunean
gaztaroko ames galduak,
amaitu bageko orduak,
ausnartu dagidazan maitero oroitzean.

Zatorkidaz itsasoko apar kresaltsua,
oztu neure bekokia,
ken egidazu egarria,
bioakit au atsegin-gurari itsua.
Atzamar gardenaz bareidazu gogua,
ekarstazu barru-argia
ikus dagikedan egia,
gogoz egin daidan bideko azken ordua.

Basoak dakarkit urruneko suzmurra,
biotz illaren soiñua,
ames galduen zantzua
edo-ta izandako oiñazeen agurra.
Igesi bekit zapaltzen nauan bildurra,
betorkit bake-mezua
baita kemen ezkutua,
garaitu dagidan azkenengo gaillurra.

Txindor bati jausten yako azken eresia
izarrai arren eta arren
laguna ekar dagioen,
bakarrik baidago ta guztiz ezetsia.
Neuk ostera, ba-dot benetako bitxia,
nekaldiaren atsedean,
une larrietan euspen,
eta gaitzaldian argi gozo bizia.

Zer da baiña, gizaseme baten bizitza...?
Igesi doan itzala,
zimeltzen dan lore-atala,
etendako ames zoro baten olerkaritza.
Doi-doi maitasun-asperen bateko emoitza,
narraz dabillan orbela,
illuntzeko argi motela,
urrutiko laiñotan galtzen dan oroitza.

Zein urrun zagoze bizitzaren zatiak!
Batzutan nabil negarrez,
bestetan irribarrez,
inguratzen nabela itzalak eta argiak.
Bideko mugan itxiko yataz begiak,
orduan poz-atsegiñez,
biotz bete maitasunez,
naroaian zerura neure Jaun maitiak!

ERRUBAKOA

Begi urdiñak iñora zuzendurik,
irriño geldoa ezpan moteletan,
ortxe zukust beti lez jesarrita
illuntzerarte ames errugabetan.
Aulki koloka baten geldi-geldi,
arkondara zuria tximurretan,
prakak soka zarpail bataz eutsita
oiñak yabiltzuzala zabunketan.

Zurrunbillo gaztainkara eratuaz,
bekokitik ule-galpar okerra
bekain bateraiño luzatzen yatzu,
oldozkun itoen estałki ederra.
Erdiz edegiriko begietan
agirian dozu ainbat bekerra,
ta abo loditxutik iradu barik
lerdea darizu lerra ta lerra.

Irugarren urte bete izan arren,
oraindiño ezin zabilke, gaisoa!
Oin aultxuak makurtzen yatzuzala
ibilli nai ta ezin neure geldoa.
Min batek aginkatzen zaitunean,
illuntzen yatzu begirarte osoa,
ta antzi luzea dan negar itunaz
botaten dozu aiene etenbakoa.

Eri batek jo izandako adimena
argia idoro naiean yabiltzu,
laiño artean bidea agertuko ete
alabaiña onek beti iges dagitsu.
Gogoak bide-erdian uts egiñaz
biurten zaitu adimenerako itsu,
gure ludi au ederretsi eziñik
neure biotz-biotzeko kutuntxu.

Jaungoikoagandik zatozan ori
arranoa izan zeintekiguzana,
txori eria lez aidean eziñik
or geldirik zakust neure laztana.
Beeko lokatzean taibage iraulka
goietan jarduteko zintazana,
ezin dozuz egoak erabilli
lotan baidozu gogo-jorana.

Gurasoentzat zauri sendaeziña,
betiereko daroen lor aztuna,
negarrez sarri laztantzen dautsue
aurpegitxu margul eta biguna.
Ez daikezu ulertu arein naigabea
ez eta zугanako maitasuna,
baiñan arein txerak dozuzanean,
ai orduan biotzeko zoruna...!

Enparauek jaromon andirik ez;
igeskorra dan eskuko igurtzia,
utsean ezabatzen dan so ariña
edo bidari baten barru-antzia.
Zu zaitugu bai argi ezain urria,
iñora eltzen ez dan eresi itzia,
iñoiz zabaltzen ez dan irriñoa,
bakardadeko adimen ezetsia...

Kaiolan beti espe txori gaisoa,
txerak dozuz biotz-betegarria,
bazterpen ta bakartasuna ostera,
laztan irrikatuen egarria.
Negar-adurretan bizitan zear
orke txokoan etenbage aantzia,
iñoiz egin ez zenduan obena
gaiñezka ordainduz ume errukarria.

Itzalen artean zagoz maite ori,
basoko lore ezkutatu laztana,
baiña aintzat artua izan ez arren,
taigabe dariozu usain bakana.
Gogo garbi baten gorako irrika,
errugabe baten oiua dana,
ortzitik doan egada goitarra,
Aitaren etxerako dan jorana.

Urdiñari begira geldi-geldi,
illunabar bateko magalean
aingerutxuek eroango zaitue,
Aitak besoetan artu zagizan.
Orduan gaillen agertuko zara
itzalieziñeko edertasunean,
gogoa iñoiz zitaldu ez dozulako
gaiztakerien lokatz zikiñean...

NORABAGE

Bidetik noatzue illunabarrean
gogoa negarretan
biotza naigabetan,
jabetzen nauan istura ito naiean.

- Iturri-ondoko ur-ekarle zoragarria
neure maite laztana
zu zaitudan jorana,
bareidazu kiskaltzen nauan egarria,
- Mariñel txairo batek eroan daust gogoa,
espe dago itsasoan
betiko aren ondoan
neure bidari bakarzale gaisoa.

Gabeko illunpean darraiot bideari
gogoa negarretan
biotza naigabetan,
asperenka beti urrutiko zeruari.

- Begi illunetako ene errotariñe ederra,
ibarreko lorea
niretzako adorea,
ken egidazu daroadan min ankerra.
- Artzain lerden atzetik doakit biotza;
katigu dot mendian
artaldeko iturrian,
tamala dautsut benetan, bidari arrotza.

Barrero ekiten dautsot bide isiltsuari
gogoa negarretan
biotza naigabetan,
leiatzen dodan bakea arrenka gauari.

- Begi urdiñetako gorulari maitia
zu nire itxaropena
basadiko asperena,
irun eidazu gogoan ames eztia.
- Barruan sakon sartu yat aizkolaria;
ba-nozu goruetan
illuntzeko orduetan;
jarrai bideari betiko ameslaria.

Ostera galtzen naz bideko argi-itzaletik
gogoan negarretan
biotza naigabetan,
barruko egarri bizia baretu eziñik.

Norabage noa oiñaze mingotsetan
maitasun zoro-billa
jorana betiko illa,
alderrai noala bidetik amesetan...

DIAMANTE ILLUNAK

Begi urdiñen isekak ditut
sastakai zorrotzak gau oro,
maitasun-zauriak sakonduz
odola daridala oparo.
Espetxeko gau aztunetan
beñazalak itxita gero,
ezustean agertzen yataz
begiratzen daustela irriro.

Neugan aspaldiz untzatuak,
zeru garbiko begi ederrak
maite nebazan etsi-etsian,
aizea lez txori goiztarrak.
Maitasuna eskintzen eustala,
urrun ginduan guda ankerrak,
azkenengoz bere argi urdiña
ekarkidala illunabarrak.

Leioko burni itogarriak
untzatu yataz gogoan,
txoria lez kaiolan espe
etenbako oiñaze zoroan.
Maite-maite neban kutunak
zapuztu ninduan beingoan,
salduta, etsia nagola
bakartasunaren laiñoan.

Illuntzea arrausika dator
arrastiriko isillean,
oiñazeturiko gogoak
atseden gura dauanean.
Loretu bediz ene amesak
sukarrezko irudimenean,
urrun bekidaz naigabeak
suntziturik zeru ederrean.

Ezuztez, amesak urratuz
ba-dantzut irri burrunbari,
isiltzen ez dan barre-algara,
bein eta barriz isekari.
Ezpata gorria bai'litzan
ekiten dautso biotzari,
lengo zauri bizi-bizia
sakontzen yatala ari ta ari.

Illundietan dizdiraka,
yopuegille diran izarrak
zeru-arriak antzo gabean
so dagiste anker eta ederrak.
Begizatzen nabe destaiñaz
aspaldiko begi otz arroak,
etengabe aditzen dirala
erdeiñuzko barre-santzoak.

Izerditan iratzarri naz
soiña dar-dar izugarrian;
ats-estuka yabilt arnasa,
biotza pil-pira bizian.
Gabeko ats goibel ozkirriak
baretzen nau goizalde-irian,
argiabarraren azkonak
illuna uxatzen dabenian.

Oiñazea dot lagun miña,
zorotzen nabe egun-argiak,
eta illuntzea asten danean,
gogoan maitasun-zauriak.
Bai mingotsa geldi bear au,
arimaren ames biziak
gaillurretara egan eziñik,
neure biotzeko txoriak!

Narrazka naroa adu ankerra,
itzaletan yabilt bizitza,
ekaitz-besoetan galduta
arindu eziñik nire gaitza.
Leioko burdiñen artetik
dagerkit gau-olerkaritza,
bakea dario ortziari
negarretan dodala oroitza.

Bart amesetan nengoala,
lenbizi aul, gero indartsua,
begi sakon illunen txerak
laztan ninduan maitetsua.
Oiñazkarrak jota bai'litzan,
begi urdiñen irriño itsua
ezabatu zan urrutian,
aditzen zala aiñen-oiua.

Gerizpeko aurpegi batetik,
begi eder luzaranak,
niri zuzenduak egozan
jaurti ta jaurti argizko andanak.
Edertasun isil-isillaz,
begi illunakara arein laztanak
so egin ninduen lagunkiro
errukiz gaiñezka ta otzanak.

Begi ederrok, zuek zarie
ekaitzean itsas-argiak,
aulerian lagun zintzoak,
lorraldian izar maitiak.
Zatorkidaze gau orotan,
uxa begi urdiñen irriak,
biurtu nire biotzari
len galduriko pozkariak.

Ezin dagiket ondo ikusi
begien osteko aurpegia,
baiña barruko senak diñost
ba-dodala lendik ikusia.
Begi andietako aingerua
izan zeitekidan zoria,
ondotik igaro nintzaizun
ta ikusi ez, neure maitia!.

Ezkuturiko loretxua,
ur nenbiltzun ta ez ikusi;
erizuzan antzi usaintsuak
ez neutsazan neuk ederretsi.
Ni bai ameslari zoroa,
urre izuna zearo onetsi,
ta diamantezko txirlarriak
itsu baten antzera ezetsi!

Egun baten yadanik jarei
zu idorotzearren maitia,
billatzen asiko natzaizu
zu nire itxaropen guztia.
Ene besoetan artuta
gozatuko dot zure argia,
ta mosuz itzaliko dautsut
begi illunen dizdir bizia...!

JAGON EGISTAZU...!

Jagon egistazu Jaun Andia
begira dodan ama maitia.
Ni bai zoroa
ta eskerbakoa,
amar urte dira neuk itzia
bizi dala bakar eta etsia!

Dardarrez besarkatu ninduan
arratsalde goibeleko orduan,
bera negarrez
neu irribarrez.
Itxaropenaz alde egin nuan
murgilduta amesezko zeruan.

Aren bizitzaren zati onenak
gogoaren oldozkun zuzenak,
niretzat ziran
maite-pilpiran,
baiña nire txera zekenak
ordaindu ez bere ardurapenak.

Atzerrira ebatzi nebanean
bearrezko dirudik ezean,
gordeta ebana
niretzat dana,
eta eskerbagetasun betean
axe be kendu neutsan joatean.

Aldendu nintzan ames utsetan
gogo bete diru-egarritan,
ni bai zitala
eskerga utsala,
itzita ene itxaropen zorotan
maite ninduana, negarretan!

Lanean atebage ari ta ari
dirua jaritsi dot ugari,
baiña barnetik
ez dot bakerik;
ama itzia dakust arrenkari
dei egiñez seme urrutuari.

Neugaitik janasiko oñazeak,
nire saldukeri izenbageak,
musu makalan
masail argalan,
urterik urte, sakon, ankerrak
ildaskatu dabez naigabeak.

Nire alde isuritako negarrak
gorritu dautsoez begi igarrak;
ni aztukorra
seme doillorra,
noiz etorriko ete nire izparrak
ta nik itzali ez bere min-garrak!

Aren ule meatzeko burua
biurtu da betiko negua;
isuri neban
gaba luzean
edurrezko jario izoztua,
eskerbagetasun itsu-itsua.

Zein makurra lengo soin txairoa,
zein erkiña eusten ninduan altzoa;
ama neuria
maite-maitia,
nik okertu dautsut soin osoa,
nik mindu zaitut ene gaisoa...!

Jagon egistazu Jaun Andia
begira dodan ama maitia,
itxaron-larri
beti ene atzarri.
Kenduidazu daukadan guztia,
baiña gorde, arren, bere bizia!

Idoro nai dot galdu nebana,
gaisorik daukat maite nauana;
aize-egoetan
itsas-gaiñetan
ontziak naroa beragana...
Itxaron nagizu ama laztana!

Negar itunaz yabilt goga,
arrenkurak dardarrez naroa,
oñaze andia
nekaldi etsia,
neure diru-zalekeri eroa
izan da amaren negar-aroa.

Jagon egistazu Jaun Andia
begira dodan ama maitia,
ikusi daidan
nire pozkidan,
bere aurpegian udabarria,
begietan zorion-argia...!

GALDU NEBAN...

Negu itunak zaurituriko txoria,
argi-miñak jotako abeslaria,
illuntzeko besoetan
ikusten zaut negarretan.
Neu nozu oroitzak jotako ameslaria,
biotz eriaz dabillan bidaria,
kemena dot illunetan
goga antzi bizietan.

Elduko yatzu nozbait udaberria
baso ta zelaietako ereslaria;
ikusiko zaut orduan
maiteño baten atzean.
Niretzat baiña ez da izango alaigarria,
itzali yatan maitasun-egarria,
maitia galdu baineban
udabarri eder batean.

SEASKA KULUNKAN

Ama batek seaska-ondoan
seintxua kulunka darabil;
biotzetiko urrezko urruma,
ezpanen laztan egoduna,
izarretaraiño artez doa
ekaitz orrularian zear...

Seaskan dagoan kutuna
ezin dauz begitxuak itxi,
bai gabaren zakartasuna...!

Mundu itun batetik zatozan
gabeko aize orrularia
illunpeko zigor gautarra,
baretu zure abots zakarra,
seintxua ez iratzarri,
ez il lore baten amesa...

Neure biotzeko kutuna,
ama baten itxaropena,
igesi joan da aize illuna.

Euri-jasa lodi gogorra
danbolintari goibel ori,
zoaz ortik ariñeketan,
ostendu zaitetz illunpetan,
seintxua iratzarriko ba'litz
txindorra ilgo litzakigu...

Neure biotzeko kutuna,
amatxuren argi bizia,
urrun joan da ekaitz ituna.

Mendiko abeslaria zaran
lats orrulari asarrekoa,
urrundik dakartzun didarra
biur bedi eresi gautarra;
seintxua izutuko ba'zendu
gauak negarrak lisurikez...

Neure biotzeko kutuna
amaren bitxi eder-ederra,
baretu da aren oiartzuna.

Ur gelditako abeslaria
potxingoko igel ezkutua,
abots latzeko mezularia
isilduizu gau-eskaria;
seintxua artegatuko ba'litz
iia zimelduko litzake...

Neure biotzeko kutuna
amaren artizar garbia,
ostendu da abeslari aztuna.

Atadiko txakur ernai
gure jagole zintzoa,
itzi iretargi bakean
sartu zaitez etxean;
seintxua ikaratuko ba'litz
izar goitarra ilgo litzake...

Neure biotzeko kutuna
amaren pozgarri betea,
isildu da zaunka izuna.

Etxurreko tantai sendoa
basetzeko begiraria,
jaulkitzen dozuzan uluak
biurtu bekizuz soñuak;
seintxua larrituko ba'litz
sorgiñak poztuko litzakez...

Neure biotzeko kutuna
amaren gurari atsegiña,
otzandu da gure lertxuna.

Lotan dago nire seintxua.
Izarren antzi urrundariak
eta aingeruen begi otzanak
bekartsoez zeru-laztanak;
intzaren malkoen artean
gaba diamantez jantziten da...

Neure biotzeko kutuna,
lekorean dana isillik
ta zeugan nire maitasuna.

ITURRI - ONDOAN

Basoan galduriko iturri gardena,
mendian beera zoazan asperena,
nire itxaroen lekuko garbia,
esaizu non dagoan nire maitia.

Joan yatanetik
ezin naz ni bizi,
billa nabil beti
munduko bidetik.

Zidarrezko bertsolari menditarra,
baso-zelaietako amesen aparra,
zure ur garbitan eder eta argia
agertu yatan bere zeru-arpegia.

Non zagoz maitia
nabil didarrez,
gogoa negarrez
gau ta egun etsia.

Lertxun dardartsuen arteko aldarria,
nire oroitz galduen altzo eztiagarria,
esan eidazu zergaitik galdu nuan,
zergaitik enetxuak itzi ninduan.

Galdu nebanetik
ez dot bizi gura,
au ene illundura
beti bera barik!.

Aldatz beera zoazan mendiko negarra,
ames galduen entzule bakarra,
zure ondoan aren nini baltzaranak
begiratzten ninduen otzan-otzanak.

Zoro biurturik
nabil illunetan,
beti naigabetan
beti argi barik.

Mendiko intzaren alaba kutuna,
nire ildako itxaropenen oiartzuna,
esan nora urrundu zan illuntze aretan,
zergaitik itzi ninduan oiñazetan.

Batzutan didarrez
bestetan etsia,
oi ene maitia
beti nozu miñez!

Basadiko iturritxu suzmurlaria,
zugandik datorkit oiurundaria,
pairamena darion antzi galdua,
eriotza dakarstan aizeko ulua.

Illa dot biotza
gogo miñetan,
gabeko isilletan
dantzut eriotza

.....
.....

Bide itzaltsutatik joan zan gaisoa,
billa ta billa eziñeko ames zoroa.
Arnabar zurizko illobi baten datza
ego dardartizko tximeleta aratza.

Izen bat aboan
il zan ari ta ari,
zu ziñan bidari
bere azken gogoan...

BILLA NABIL

Begi ederren billa
nabil arratsean,
zeruari arrenka
gabeko miñean,
goizaldean barriz
basoko isillean.

Ames egin neban
arima barruan,
neureak zirala
gaberdiko orduan,
galduak barriro,
ai ene, goizean!

Izar isiltiok
zatozte neugana
izan zakidaze
argizko laztana
idoro dagidan
maite izan nebana.

Intzaren altzoan
nabil nora barik,
guztai itaunka
non ete diranik,
baiña ez dot izaten
arein erantzunik.

Udazken-zerutik
iraduzko bidaiari,
egoa agertu zan
orbelen garaian,
beti lez orruka
odeien jarraian.

—Ikusi ete dozu
bi izarren pilpira
gabean galduta
iparrantz begira?
Arein billa nabil
neureak baidira.

—Ikusiak ditut
izarren dizdira
basoko bidean
intzira ta intzira,
zeu noiz etorriko
gabaren begira.

Idoro nebazan
bidezkako ertzean
txirlarri biziak
ortzi gardenpean,
ta sartu yatazan
gogo-biotzean.

Kutunena dodan
ene maitiari,
pozik noakio
mundutik kantari:
ni nozu enetxua
bideko ameslari.

BOST MALKO

Il zan erriko baztertua
arrastiriko argi-itzalean,
joan zan guztiek itzita
eguna suntziten zanean.

Erren jaio izan zan gaisoa,
gorputzez lepo-biurria,
biotz-biotzez maitekorra,
goi-arnasez ameslaria.

Beti laguntxuak irrikan
erre izan eban biziera,
maitasuna ezagutu barik
zaurituriko txori antzera.
Oatze baten illik zetzan,
iñor ez, baiña, gelatxoan
errentxua obiratzeko
bere ama zanaren ondoan.

Ezkutatu ziran izarrak,
negarra erion gabeari,
mendiko tantaian artean
mifnezko uluak aizeari.

Bost edurrezko aingeru
illargi-izpi baten ganean,
umeagana jatsi ziran
goizabarra egiten zanean.

Lore-atalezko orgatxu baten,
egakada bizi-bizian
eroan ta lurpetu eben
bere ama zanaren obian.

Bost musu bigun jarri ebezan
obi-buruko gurutzean,
bost laztan errentxuarentzat
zeruetara biurtzean.

Iparraize suzmurlariak
lertxun dardartien artean,
bost intziri jaurti ebazan
illobitik igarotzean.

Aiene mingotsen artean,
oparitzat mutikoari,
bost apar isuri yakozan
itsaso naigabetuari.

Eguzkiak urrezaturik
arrats-beerako eriotzean,
bost dizdir agertu ziran
illarri bakarti-gaiñean.

Izarren oiñaze mingotsak
negar-gurea eutsi ezifnik,
bost iñontzezko txirlarri eder
jarri ebazan isil-isillik.

Gaberdiko gentzan polliki,
txindorrek pairamen bizian
bost eresi eskiñi eutsazan,
bost urre-asperen ozkarbian.

Obi-ondotik igarotzean,
antziz joian bidariari
bost malko iges egin yakozan,
bost otoitz isillen mirari...

OLERKIA DA...

Osto bat dardar bizian
arrenka aize bigunari,
etor dakion kantari
basoko ames orlegian.

Guztiari irri-barreka
pozez lertzeko zorian,
leiarrezko jaustirian
suzmurka doan erreka.

Goizeko azkon gorrikara,
lo dagoan txoriari
argi-deiaz ari ta ari
esna daiten bizitzara.

Ibarreko odei-gaiñean
jagiten diran gaillurrak,
eguzki-laztan samurrak
artzearren goizaldean.

Eriotzaldi isillean
galduta bere kutuna,
ezabatzen dan eguna
illuntzeko magalean.

Idi sendoen atzetik
"aida"ren didar ozena,
biotzaren itzaropena
ereintza-lan amaiturik.

Laiño artetik galdu zan
maitasun baten agurra,
zartzaroaren suzmurra
nekaturiko gogoan.

Illargi-izpi baten txera
basoko zidor-ganean,
gaba makurtzen danean
eguzkiaren aldera.

Seintxuaren ezpanetan
sortzen dan irri-barrea,
ames garbien lorea
ama baten besoetan.

Barrutik begietara
antzika doan malkoa,
biotz-ondoko garoa,
naigabe baten dardara.

Joandako itzaropenak
atzoko utsean galduak,
urrundu ziran orduak
gaur itotako asperenak.

Ibiltari bakartia
munduan zear alderrai
taibage billatuz nonai
bere amesaren maitia.

ASKATASUN EGUZKIA

Erori zan zeruari begira
bizitzaren udabarri betean;
izadiko eresiak laztanduta
amildu zan mendiko gaillurrean;
itxaropenaren lorea antzera
joan zan eguna ostentzen danean.

Ez billatu gudaria,
bera da aberriko zeruan
goizalde oro jagiten dan
askatasun eguzkia.

Ozkorriak samur besarkatu eban
arrats beerako jantzi gorrimiñaz;
gabak ezkutatu eban maitekiro
asperen baltzaranak isuriaz;
egutaizearen suzmur eztiak
seaskatu eban eresi bigunaz.

Ez billatu gudaria,
bera da aberriko zeruan
goizalde oro jagiten dan
askatasun eguzkia.

Eguneko goizabar argitsuak
gau-errezelak uxatuta gero,
esku errukiorrak obiratu eben
udabarriko goizean maitero,
miñaren-miñez obi bakartia
laztantzen ebela bein da barriro.

Ez billatu gudaria
bera da aberriko zeruan
goizalde oro jagiten dan
askatasun eguzkia.

Obi-gaiñean olezko gurutza
urrutiko itsasoari begira;
bestaldean larrosa gorrikarra,
joana dan biotz baten pilpira;
ozkarbian ke-aztarnak antzera
ames urdiñak ezabatzen dira.

Ez billatu gudaria,
bera da aberriko zeruan
goizalde oro jagiten dan
askatasun eguzkia.

Sentipen larriaz begira dago
etxean geratu zan neskatilla,
ai! baserriko uso laztangarria!
Joan zan betiko zure mutilla;
mendi garai bateko obian datza
munduak aztuta, geldi ta isilla.

Ez billatu gudaria,
bera aberriko zeruan
goizalde oro jagiten dan
askatasun eguzkia.

Sutondoan, malkoak agortuta
gurasoak dardarrez otoiñean;
naigabeko otzak jota zarienok
gorde semea zuen oroitzean,
Aberriak beretzat nai izan eban
egun-argiaren eriotzean.

Ez billatu gudaria,
bera da aberriko zeruan
goizalde oro jagiten dan
askatasun eguzkia.

Negarrak darioz izadiari,
baso-tantai lerdeneri intziriak,
ortzian odei arreak igeska
miazkatzen dabez goiko mendiak,
eta aberri-miña jabetu ezinik,
biotzean daroa bidariak.

Ez billatu gudaria,
bera da aberriko zeruan
goizalde oro jagiten dan
askatasun eguzkia.

Entzun egistazu aberri neuria,
joan yatzu seme laztana,
baiña ama-lurraren alde jagirik
eriotzera bideratzen dana,
arbasoen etxalde goibelean
ereintzen ari da bizi-jorana.

Ez billatu gudaria,
bera da aberriko zeruan
goizalde oro jagiten dan
askatasun eguzkia.

ATSOTXUA

Igaro da itzal ezaiña langoa
soiñeko baltzaz jantzita gaisoa,
esku igarrak dardarrez,
gogo bete naigabez,
masaillean malko baten ildoan,
ezpanetan keiñu samin itoa.

Atzo eguzkia, gaur illunabarra,
bizitzan zear galduriko izarra,
goizeko argi bizian
lore yaukala izan zan,
gaur ostera giza-irudi txatxarra,
aienatzen dan iratxo kaxkarra.

Urrats neketsuz doa goiztirian
kalean beera oiko ibillaldian,
betiereko joana
aspaldiko jorana;
ames ederretan egun sentian,
itxaro barik, ai ene!, arrastian.

Munduko gauzentzat adore barik,
aren lillura ez dautso ardurarik,
Jaunaren altzo eztian
bizi da bake andian,
ondo baidaki, bidea amaiturik
begira dauala beso-zabalik.

Galduta elizaren erditzalean,
an dago etenbageko otoitzean,
berarentzat ezer ez,
dana besteen alde;
bizi diranak ditu biotzean,
joan ziranak betiko oroitzean.

Bizitza erein eban bidai luzean,
eriotza ezautu biotz betean;
irri-barre ta lorak
atsekabe ta lorrak;
gaztaro-ames maitiak zein atzean!
Oiñaze ta zauriak zein aurrean!

Sei kimu emon eutsazan munduari,
arimaren sei zati urrumalari;
zoroki maite zituan
biotzaren zeruan,
eta bizitzan zear ari ta ari,
uko egin eutsan bere buruari.

Egun arre-illunak, gau zuriak,
geisoen ondoan ordu larriak,
etxean sendalari,
kanpoan begirari,
sarri askotan atsekabe andiak,
iñoz ez, ordea, atsedeen-aldiak.

Senarra il egin yakon alpaldian,
gero, seme bi guda basatian,
iru zauri biziak,
iru negar etsiak,
beretzat zorionik ez ludian,
itxaro bakarra, goiko aberrian.

Neke gorrizka begi moteletan,
oiñaze sakona ezpan ertsietan,
sutondoan itzalak,
gogoan bizi-atalak,
eskuak agurtza baten aletan,
oroitzak urruntasun-egoetan.

—Jauna —diño—, eroan naizu jadanik,
biziek ez dabe neure bearrik,
ain maite nebazanak,
neure kutun laztanak,
dei egiten dauste zorionetik,
arrenka dantzudaz etenbagerik.

Eta goizaldeko bake betean,
Jaunak artu eban bere magalean.
Aztu egindako atsoa,
etxeko otsein gaisoa,
irri-barre zoriontsua aboan
iñozkorik ederren zetzan oean...

.....
.....

Goizaldean galdu neban
biotzeko ama laztana,
bakean urrundu yatan
niretzat bizi izan zana.
Neure maitasun osoa
yoakidan beragana,
konturatzean, ai ene!
betiko galtzen nebana.

Azken laztana emoteko
makurtu nintzan negarrez,
baiña bizitzan lenengoz
erantzun eustan isillez.
Adierazo gura neutsan
gogo-biotza dardarrez,
zein zoribakoa nintzan
itzaliezifneko oiñazez...

NEURE ZIDORTXUA

Ikusi neban barriro be
illunabarko itzalean,
ikusi neban azkenengoz
bizitzaren udazkenean,
eta biotzetik begira
jario baketsu isillean,
negar mingotsa etorri yatan
neure zidortxua ikustean.

Ekarri eustazan gogora
txiribiri ederren margoak,
elarraren usain biguna,
txorien eresi gozoak.
Eguzki-dizdira nenkusan
baita ertzeko bedar ezoak,
eta ortziaren oztifnean
odei bidarien ildoak.

Billoetan ebilkidazan
zabaldiko aize-laztanak,
eta izaera-barruan
umetaroko ames joanak.
Urteen zear yatordazan
neskato baten begi otzanak,
eta bizitzako arantzetan
geratu izandako joranak.

Arrats-beerako altzo odolduan
laguntxuen didar biziak;
atzo-miña neure gogoan,
ezkutuan, oiñaze-antziak.
Mundutik lekutu zarien
aspaldiko lagun maitiak,
itzi daustazuez, ai ene!
osatu-eziñeko zauriak.

Jesarri nadin zure alboan
aurtzaroko zidor itzia!
Ez da ezerk bete dagikedan
sentitzen dodan uts andia.
Une batez zeugaz gura dot
neure atzoko oroitzen kabia,
bare dakidazan malkoak
eta ariman dodan zauria!

An-emen yabildaz oroitzak
gogoaren erdillunean;
bidetxuan argi ta itzalak
erditzalak neure barnean.
Irri-barrez eta negarrez
ibilliko naz bizitzean,
baiña zu, zidortxu neuria,
eroango zaitut biotzean...!

BASETXE ITZIA

Ikusi dot geldi-geldi
mendiko basetxe eria,
ikusi dot bide-ertzean
kabi-miñaz etsi-etsia.
Bakarrik dago gaisoa
baso-zelaiko bitxia,
bakarrik dago, ai ene!
Euskadi'ko arri bizia.

Lekorean orma zaarrak
barruan illuntasuna,
aizearen uluetan
neguko kadentasuna.
Arbaso-lurran negarrak,
biotzetan oztasuna,
odei baltzak gaillurretan,
gogoan bakartasuna.

Lertegi illunean zear
zaldi baltzen irrintziak,
azkzalpean ondatuz
etxaldeko lur aantziak.
Eriotz-zurrunbilloan
bela itunen karrasiak,
sustarretik ito naiez
euskeraren ots garbiak.

Leio illunak dirudie
garezur baten zuloak
itxaro barik ikustatuz
triskaturiko soloak.
Aurpegiko orbanak lez
etxaurrean zauri naroak,
egunen jarraigo ankerrak
itzi zituan ildoak.

Ostendu egin da bidea
asunen itzalak itoa,
aspalditik artu eziñik
apatxen laztan gozoa.
Antxiñatik ez da entzuten
beien ibilte geldoa,
zelaietan jatearren
aroko bedar ezoa.

Orma sendo zaarrak
untz zimelak ezkuuak,
orlegizko jantzipean
geldi-geldi ta mutuak.
Arrizko oiartzunak dira
barre ta negar aztuak,
oiñaze ta itxaropenak
jadanik ames galduak.

Aize ankerrak erauzita
teillak egaz joan ziran,
ekaitzaren besoetan
lili gorriak bai'liran.
Barrunbe ustel itunean
eriotzezko pilpiran,
lurperatu da euskerea
isiltasunezko obian.

Kebidean beera uluka
aize-asperen itzaltsuak,
piztu naiean alperrik
aspaldiz ildako suak.
Biotzari min dario,
begieri malkoitsuak,
aditzen dirala an-emen
asaben urrats galduak.

Etxeko utsa sentitzean,
ganbarako uso zuriak
aldendu ziran betiko
urruntze-miñaz eriak.
Aizean aditzen dira
oiartzun erostariak,
bakar-miñak sorturiko
aiene urrumalariak.

Ez ditu laztantzen orain
errekatxu kantariak,
neska ameslariaren
begi yaukalen niniak.
Mendi-beera galdez doa
non diran izar maitiak,
suzmurka dariozala
apar zurizko intzirriak.

Mendi-mendian itzala
aizean illen didarra,
biotzean naigabea
gogo-barruan negarra.
Lertegi illunak itota
ustu da kabi goitarra;
uriko dizdir ustelak
isildu dau etxe zaarra.

Illuntzean ostendu da
eriotzean etzana
baso-zelaiaren lorea,
mendiko bitxia zana.
Len euskaltasun-seaska
orain aztutako orbana,
au atsekabe larria
basetxe maite laztana!

Negarretan zakust
aberri neuria,
aspaldiz baidozu
gogoa eria.
Semeak joanda
eta utsik kabia,
il-zorian dozu
euskera bizia...!

MAITALEAREN EGOAK

Urrun-miñezko ego zabal ariñak
arrenka eskatu ebazan maite-miñak,
leiar biziko egoak,
ames ariñako eroak,
goizaldeko argiak baizen urdiñak,
izar baten asperenaz egiñak.

Jabetu eziñik maitasun-jorana
goizean eldu zan maiteagana.
Oi begien argiak,
ezpan gorri-gorriak!
—Ekarstazu baso-lora bakana,
oianeko erregiña baltzarana.

Maitasuna oianera joana,
idoro eban loretxu baltzarana,
illunezko antzietan
oi bezela amesetan.
—Ez nagizu il, nire egozun lastana,
ur baiyabilt intzaren mosu otzana!

Lorea odolgetzen zala bidean,
biurtu zan goizaldeko isillean;
illa egoan lorea
basoko errubagea.
—Larri nozu gaba datorrenean,
ekarstazu urretxindorra illuntzean.

Ariztian idoro eban txoria
basoko gentzaren abeslaria;
amaitzeko zan eguna
negartsu ta ituna.
—Ez naizu eroan egodun maitia
urbil baidantzut gau-antzi isiltia.

Txoria atsanka joiala esku-arrean,
biurtu egin zan illunabarrean,
baiña zoribakoa
iritxi zan itoa.
—Ekarri egistazu aida batean,
izar baten dizdira gau betean.

Izarren antzik ez zeru illunean;
ara non epertargi bat bidean,
gabeko ibiltaria
argi otzen miraria.
—Egoduna, itzi nagizu bakean,
laguna dot begira ereiñotzpean.

Sakelean sartuta argi orlegia,
joan zan zerutik egalaria,
baiña gau-krisaillua
eldu zan itzaldua.
—Zure egoak gura ditut maitia,
bete eidazu au nire guraria.

Emon eutsazan ego eder urdiñak
izar baten asperenaz egiñak.
Egalari gaisoa
maitasunaz eroa!
Arein orde z orban bi gorrimiñak,
zauri izugarriak jasan eziñak.

Maiteñoak pozez ler-agiñean,
laster idoro ebazan illuntzean
urretxindor lastana,
loretxu baltzarana,
eta eguna gau biurtu zanian,
izar baten dizdira zeru garbian

Zorionez gaiñezka biurtzean,
maitalea ikusi eban bide-ertzean
begiak idegirik,
soiña bizibagerik,
saietsetatik isurtze isillean
odola eriola ari amaibagean...

DEIKA NABILKIE

Bizitzan zear galduak
non zagoze oroitz neuriak,
non arukitu berrero be
joandako ene maitiak!
Eguzkipean bai'liran
dakustaz atzo-zatiak,
bidean galdu yatazan
nigandiko atal biziak!

Ezusteñ dagerkidaz
loaren itzalen artean,
gogoñ alderrai doala
orbel zoroñ bai'litzan.
Begiratzen dauste astiro
arimaren argipean,
urreratzen yatazala
gabeko bake isillean.

Nire ondoan jesarrita,
arein begien laztanak
arintzen daustez polliki
zauritzen nabem joranak.
Sentipen garaitezifñak
daragie nire ezpanak,
betirako gorde naiez
neureak izan ziranak.

Ondoratzen natzakie
gogo-biotza dardarrez,
besoak zabal eginda
zorion biziz negarrez.
Baiña besarkada orduan
utsa daurkit ustekabez,
izten nabela bakarrrik
nire oroitz eta naigabez.

Etor dakidazan barriro
deika nabilkie etsia,
aditzen dala soillik
nire biotzeko antzia.
Au atsekabe samiña,
neure irrika jadetsia,
ostera bakarrik nago
gogoa miñez eria!

Neure argi bizi-bziok!
gaua sakontzen danean,
barriz billa noatzue
amesen ludi ederrean.
Gorputz bageko bizitzaz
zatorkidaze ezustean,
baiña zuekana orduko
galtzen zaiataze utsean.

Bidean zear galduak
non zagoze oroitz biziak,
gau ta egun deika nozue
biotzeko ene maitiak!
Ekar beistaz eriotzak
betiereko ego garbiak,
bere dakidazan noizbait
nire arimako egarriak...!

TXINDORRA TA BIOK

Negarrez dago txindorra
suzko aiene bai'litzan,
negarrez dago gaixoa
illuntzeko gentzapean.
ozkorriko odol bizia
jarri yako bularrean,
pairamena gorde eziñik
minduriko biotzean.

Mendian beera polliki,
maitemiñezko eresiak
aizearen suzmurrean
egan doaz etsi-etsiak.
Arratsaldeko il-orduan
bere sentipen eriak
itoten dautsoz, laztana!
goizaldeko nai biziak.

Biotzean dauz negarrak
erostak sama urratuan,
eta ortziko gorrikara
bular txikitxu andituan.
Eresi bakar itzia
illunabar odolduan,
maitasunezko intziria
arrats-beerako zeruan.

Negarrez dago txindorra
suzko aiene bai'litzan,
negarrez dago gaixoa
illuntzeko gentzapean.
bizi-atsegiñak galdurik,
biarko eguna argitzean
illotzik ágertuko da
zauri andia bularrean.

Txindorraren oiñazeak
amaitu dira goizean,
baiña nire naigabeak
geitzen yataz barrenean.
Egunoro il-urrenago
arrastiriko isilllean,
atседena idoro eziñik
gauko asperen illunean.

Eziñezko maitasun batek
itxaro barik naroa,
ilten nazala bizirik
bizi nazala zoroa.
Oi nork txindorrak bezela
idoroko bake osoa,
irrikan billatzen dodan
azkenengo lo gozoa...!

ILLOTSA

Mendian gora astiro
zabaldian galdurik,
joale-otsak yatordaz
urrutiko ibarretik.
Intziri itunak dira
isturan eortzirik,
leun datozen erostak
beste ludi batetik.

Barrutik lekorera
negargura larrian,
zerbait igesi yoat
egazkada bizian.
Malko bageko antziak
dantzudaz urrutian,
sentitzen dodazala
biotzaren erdian.

Joan yataz utsean
itxaropen zoroak,
eta gaur nire amesak
galdu dabez egoak.
Maitasuna erail dauste
aldiaren laiñoak,
isillik daridazala
oroitzezko malkoak.

Baratxe sartzen yataz
zabaldiko bakean
joaleen negarrak
biotzaren miñean.
Lore zimelak dira
joandako urrunean,
asperen isuriak
maitasuna agortzean...

AITA BATEN OTOITZA

Ez eistazu eroan Jauna
neure alabatxu laztana,
loretxu zimel gaisoa
seaskatxuan etzana!
Or dakust ene kutuna
galduta bizi-jorana,
burko gaiñean zabalik
adats eder baltzarana.

Bera da itzalen artean
daukadan argi bakarra,
bizitzako erasoetan
gidatzen nauan izarra.
Bera dot aulkerietan
zutik naroan indarra,
negargura nazanean
zorionezko irriparra.

Zorotzeko nengoala
emaztea il yatanean,
au aingerutxu polita
askatxuan agertu zan.
Berak itzitakoa da
betiko joan zanean;
oraintxe galduko ba'neu
zelango utsa biotzean!

Oxin sakonak bai'liran
onen begi baltzaranak
oroitzen daustez, ai ene!
amaren izan ziranak.
Orain itxi-itxiak ditu
izartxu yaukal otzanak;
oi, zelan maite dodazan
arein betseiñen laztanak!

Seaskan geisorik dago
neure maitasun guztia,
zerura joan zanaren
oroigarri bizi eztia.
Gauari antzi dario
ene biotzari zauria;
ez eistazu eroan Jauna
seaskan dagon lilia..!

JAGI ZAITEZ...!

Gaua baizen illuna
lauazka izugarrian,
zaldun baltza digaro
eizaldi basatian.
Bera aifnako izua dan
zaldi baten ganian,
arin doa gau-zear
adats luzea aidian.

Sutan ditu begiak,
izozturik biotza,
odolbako ezpanetan
yabilkola eriotza.
Zaldiari dario
irrintzirin zorrotza,
ezusten oartzean
orkatillaren otza

Sugekoak bai'liran,
begi gorri odolduak
sarkor zulutzen dabez
bideetako inguruak.
Labankeri zitalaz,
gabeko jaun izuak
sakabanatzen ditu
kezkaren aritsuak.

Erri baten arnasa
ito nai du illunpean,
siñisteak ondatuz
enda orren biotzean.
Ipuin zaarrak dirala
gaur galduak utsean,
nonai lilluraz diño
erailka igarotzean.

Gaua baizen illuna
lauazka izugarrian,
zaldun baltza digaro
eizaldi basatian.
Gogoak gura ditu
jazarkuntza larrian,
erria triskatzeko
eriotz-egarrian.

Ez eik galdu arimea
ene aberri maitia,
jagi adi betikoa
ertsita ire zauria.
Bide latza amaituta
barrundatzen da argia,
bera da gure amesen
askatasun euzkia...!

SUZKO TXIMELETA

Gorri biziko tximeleta
ortzian orban dardartsua,
erdu neugana
maite laztana,
emoidazu bekoki-erdian
zure suzko egoen musua.

Larretako asperen auskorra,
loreen maitale biguna,
ez zaitez joan
aize-kolkoan,
gelditu ene amesen ondoan
zeruko egalari kutuna.

Larrako antzia bai'zintzazan
ikusten zaitut nire alboan
dantzari azkarra
suzko dardarra;
ekarkidazuz lore-amesak
gorde dagidazan gogoan.

Odolezko ari urduriaz
eioten dozuz zabaldian
bide galduak
itxaro itsuak;
jarri eidazu kemen bizia
nire gaurko larri-aldian.

Eguzkian txinpart-ikara
arrastian odol-aparra,
aize-pitxia
urrezko antzia,
laztan nagizu bekokian
ken dakidan barne-sukarra.

Txiribiri laztangarria
emon eistazuz zure egoak,
arrats gorrian
ortzi garbian,
nonai zabaldu dagidazan
arimaren ames zoroak...

TXAKUR ALDERRAIA

Begi itunak utsean galdurik
janariaz zoroki amesetan,
maitasun eta itxaropen barik
gaisoa bizi da naigabetan.

Kemena aspalditik joana,
ule itsusiaz eta zikiña,
lurrerantza jausita buztana,
igesi dabil txakur erkiña.

Erpe zauritua dingilizka,
ibillera neketsuz errenka,
begi motelak itxita erdizka
bidetik ikusten da or-emenka.

Goseak piztutako begiaz
aztertzen ditu bide guztiak,
beti usainka arrenkura bizi-
ertzetako ondakin itziak.

Gosez eta bildurrez batera
bizi da txakur zoribakoa,
janari-ames aiñako izubera
guztiek uxatuta gaisoa.

Baiña oroz gain egarri zoroa,
itzaltzen ez dan ames kutuna:
nagosi baten biotz beroa,
aren etenbako maitasuna.

.....
.....

Bein baten bidetik niñoala,
ikusi neban basoko ertzean
erpe eria mizkatzen ebala
goizalde garbiko eguratsean

Alde egiteko zorian zala
dei egin neutsan samurtasunaz,
eta izuz begiratzen eustala
urbildu yatan ezbaitasunaz.

Mukur baten ganean jarrita,
erpe zauritua aztertu ezker
arantza lodi bat erauzita,
burua igurtzi neutsan gozoro

Maitasunezko isuri isiltsuan
miazkatu eustan arpegia,
eta goizeko ozkarbi argitsuan
emostan bere biotz garbia.

Bizitzaren bidaldi luzean
bera dot amesen laguna,
eta ni naz aren biotzean
bidetik jaritsi dauan zoruna.

GABEAN ZEAR

Zidar-dizdiraz jantzita
dardarrez dago lertxuna
aize-altzoan entzutean
espa baten oiartzuna.
Ostoen dantza dirudi
izar-asperen egoduna,
illuntzean igurikan
urrutiko maitasuna.

Galtzen yatazan amesak
igesi doaz gabean
lertxun-ostoa musuka
izartxuak bai'lirean.
Nire biotzeko egada
artez doa illargipean
maite dodana laztanduz
ibarreko bestaldean.

Ortziko kolko geldian
gau gardenaren zidarrak
baretzen ditu isillean
osto izutuen ikarak.
Dei larrian yoakidaz
nire arimaren didarrak
irrika etsian eskatuz
maite dodazan bi izarrak.

—Maitia —oiuz diñotsat—
zatoz gau-zear neugana,
naigabeturik nago-ta,
zatozkit neure laztana!
Baiña zidarrez jantzita
isillean dago dana,
negar dagidala etsia
betiko galdu dodana.

ERRIKO ILLERRIA

Erriko obitegi zuria
bakartasun-miñaz eria,
lats-ondoan etzana
beti isil eta otzana,
zugana yoat gogo-aria
illeri baketsu ta itzia.

Aizean illen oiartzunak
aditzen bide dira itunak,
edo-ta iñularrean
eguna doanean,
eltzunen adaburu illunak
jaurtitako asperen bigunak.

Egunez arresiko erpiñean
argiaren txerak artzean,
bulartxua dardarrez
eta pozez didarrez,
txori batek aintza betean
edertzen zaitu goizaldean.

Gabeko aize lazgarriak
astintzen ditu illarriak,
atara naiean lez
zakarrezko sumiñez
ildakoen oiurriak
beste mundutik ekarriak.

Errekaren suzmur biziak
mimenen artean jaurtiak,
illen ames etzanak
aspaldiz joanak
barrirazten dabez garbiak
illuntzean zear geldiak.

Zure obirik baketsuena
bekit azkenengo atsedena,
eta egunen batean
bizitza sutzitean,
egin daidan urrats gorena
itzulbako bidearena.

Erriko obitegi zuria
bakartasun-miñez eria,
txorien abestiak,
latsaren eresiak,
eta otoitz baten miraria
izan bediz nire saria.

EGO—AIZEA

Yadanik dator egoa
erreka-aize ibiltaria,
noranai sakabanatuz
udazkeneko aldarria.
Aieneka dago orbela
basoan begiraria,
il baiño len entzuteko
soiñu baten miraria.

Dardarrez ikusten dira
ortzi garbian izarrak,
aditzen dirala nonai
urre gorrizko zirarrak;
aize epel sorgingarrian
eusko lurraren didarrak,
eta erreka bizietan
mendietako negarrak.

Edurraren bildur nozu
bizitzaren udagoian;
artu naizu besoetan
urrutirako bidaian,
orbel zorotua antzera
zuga amés egin daidan,
ez baidot negu itunik nai
nire izaera alderraian.

ERRIMIÑA

Ames bat izan neban
urrutiko atzerrian...:
ezustean nengoan
galduriko aberrian,
musuka ebilkidala
aize leuna arpegian
etengabe suzmurka
aurreko zabaldian.

Basoak emostazan
asperen orlegiak,
eta agur maitekorra
errekatxu garbiak.
Nonai etorkidazan
oroitzean biziak,
amak erakustazan
aberriko eresiak.

Konturatu baiño len,
jausi nintzan belaunez
lurra ukutzen nebala
atzamarrak dardarrez.
Eskuetan artuta,
arima ta biotzez
abara eroan neban
negar eta negarrez.

Ezpanetara barik
itzar nintzan utsean,
musuka ta musuka
ezer ez illumpean...
Malkoak eridazan
astiro ta isillean;
biotz-bitxiak ziran
aberria galtzean...

IDAZKIA

Oi lez isillik dago atsoa
itzal illunkara alkoa,
begiak utsean
eskuak altzoan,
barrutik negarrez gaisoa
bete eziñik bere itxaroa.

Semearen biotz-zatia
joan zanaren idazkia
igurikan beti
maitasun-goseti;
antxe dago gogoa eria
illuntzean geldigeldia.

Egun aspergarri ta itunak,
gau amaibako illun-illunak,
urrundu zanetik
zorion bagerik
noiz etorriko aren gutunak
noiz ase amaren maitasunak.

Gaur noizbait illunabarrean
argia nekatzen danean,
eldu da idazkia
estalkiz jantzia;
an geratu da etxeko atean
uso zuri apala lurrean.

Isillik dago etxe txikia,
geldirik idazki zuria.
Atsotxu gaisoa
itzal alakoa
il zan atzo guztiz itzia
kendu eziñik bere zauria.

Idazkia be arratsaldean
usotxu zuria bai'litzan,
joan zan betikotz
aizearen biotz,
ekaitzari irautsi naiean
eroiana bere barnean...

SUKARRIETA'N

Gure Sabin lo dago
itsas-ertzeko obian,
isil-isillik datza
illunabar geldian.
Urrunean illotsak
iparraize garbian,
erri batenak dira
negarrez etsi-etsian.

Oiñazeturik zakust
Euskalerra laztana,
betiko joan da-ta
maite izan zaituana.
Bizitzara ekarri eban
il-urren egoana,
emon euskun barriro
galdu genduan ama.

Negar egiozue
muru, baso zelaiak,
laiñoz estali bediz
mendi-tontor garaiak,
malkoak bisuriez
zeru goibel ta ibaiak,
aiene estu larriak
euskotarren erraiak.

Euzkadi'ko bidari,
andik igarotzean
sortu bekizu otoi bat
arima ta biotzean.
Begi illunak itxita
an datza itsas-ertzean,
gorde egizu betiko
bizirik oroitzean

Gure Sabin lo dago
itsas-ertzeko obian,
isil-isillik datza
illunabar geldian.
Ez eizue iratzarri,
itzi lo egin dagian
maite-maite izan eban
Sukarrieta'ko abian...!

UME BATEN ESKARIA

Kaleak argitan dagoz,
dendak jostailluz beteak,
baiña ni Yosu maitia
itoten nau naigabeak.
Aspaldiz bakarrik nozu
galduta bizi-adoreak,
gure etxea isillik dago
joan dirala barreak.

Emon zeustan anaitxua
geisorik dago oe txikian
ezagutzen ez nauala
bere ondoan nagonean.
Begiak itxita ditu
buruko zuri ganean,
ames larriak artuta
zoro biurtu bai'litzan.

Zure Jaiotza ospatzen da
erri ta lur guztietan,
jostaillu asko ikusten dala
umeen etxe alaietan.
Zaldi eder bat ikusi dot
aspaldi ontako amesetan,
baiña orain ez dot ezer nai
nagon kezka bizietan.

Ez dot jostaillurik bear
Yosutxu maite-maitia,
bera bakarrik gura dot
nire anai kutun txikia.
Etxeko poztasuna da,
alaitzen gaitun txoria,
nirekin jolastu ezean
ez niri ekarri zaldia.

Ama negarretan dakust
aita naigabe bizian,
etxea itzaletan dago
jaio zaran egunian.
Zorion amaibakoa
nagusitzen da ludian,
osatuizu nire anaia
neugaz jolastu dagian...!

GALDUTAKO MALKOA

Malko bat ikusi neban
goizeko altzoan dardarrez,
biotz baten antzia zan
zeru-itsasoen ederrez.
Bideko ertzean egoan
argi geldian oiñazez,
ortzian zear begira
etsipenezko naigabez.

Goizaldean galduriko
lore-asperena bai'litzan,
iltzer egoan laztana
bideko auts zikiñean.
Joan nintzaion astiro
ta zabaldiko isillean,
ipiñi neban maitero
nire biotz bakartian.

Maitasunak aztutako
neska batena zan,
pairamenak sorturiko
itxaropena galtzean.
Geratu zan geldi-geldi
nire biotz-epelean,
lotan egoan gaixoa
ala eriotz-illunpean?

Malko bat ikusi neban
goizeko altzoan dardarrez,
biotz baten antzia zan
zeru-itsasoen ederrez.
Nirekin beti daroat
intziri baten oroitzez;
isuriko ez al-dira iñoiz
errubakoen oiñazez...!

BEDAR - IZPIA

Bedar-izpi ezain txikia
mendiko gaillur batean.
zimeltzen zan eder-miñez
neguko bakardadean.
Argiari eskatzen eutsan
otoi bizi ta isillean,
edertu egian musuka
goizaldea jaiotzean.

Beti amesetan gaisoa
loretxu biurtzen zala,
orok ederretsitako
mendiko bitxi yaukala.
Baiña itzarrita goizean
barriro zan bedar apala,
guztiek aztu egindako
izpitxu lander makala.

Otz andiko illuntze baten,
arrastiko besoetan
odeien negar zuriak
jausi ziran mendietan.
Bedar-izpi bakartia
aieneka bizietan
il-zorian sentitzen zan
ekaitzaren uluetan.

Zurrunbillo zoro baten
edur-maluta bat joian
bitxi zuria bai'litzan
bizibako zabaldian.
Ego eder zurietako
tximeleta zirudian,
ames gardenen negarra
arrastiriko illundian.

Ilteko zorian zala
bedartxuak ikusi eban,
eta gerria luzatuz
laztan bat eskatu eutsan.
Edurraren apa artzean
gaisoa lo geratu zan,
ames egin ebala
neguteko eriotzean.

Udabarriko egun baten,
bedar-izpi ezain apala
iratzarri zan goizean
loretxu bikain yaukala.
Ames baten irrika zan,
edurrezko lili-atala,
aizearen laztanpean
txairo kulunkatzen zala...!

OIÑOTSAK GABEAN

Gabean oiñotsak datzudaz
basoko isillean galdurik,
biotz baten taupadak dira
bidean zear norabarik.

Maitiaren irudi ederra
beti bizi-bizi gogoan,
noz agertuko ete begira
alperriko itxaro zoroan.

Loaren gentzan ustekabez
azaltzen da bera amesetan,
baiña urreratzean, ondikotz!
urruntzen da ostera itzaletan.

Gabean oiñotsak dantzudaz
basoko isillean galdurik,
neure biotzarenak dira
bidean zear norabarik...

JAUNAREN BILLA

Zure billa noatzu Jauna
baretzen ez dan egarriaz,
zeugana zerbaitek naroa
zorion-gurari larriaz.
Argiaren atzetik nabil
gau ta egun irrika biziaz,
batetik bestera oztopoka
itsuaren ezbai etsiaz.

Itxaroten naukazu Jauna
bizitzaren bidai luzean
noiz agertuko zure argia
zapaltzen nauan illunpean.
Bideetatik itaunka noa
non idoroko ete zaitudan,
baiña ezin dot ezer aditzen
inguruko isiltasunean.

Urietatik galdez noa
kalerik-kale zure atzetik,
an egongo zaralakoan
gizonen artean bizirik.
Ez dago erantzunik, baiña,
danak iraduz jabeturik,
bizitzaren ito-larrian
ez dabe niretzat astirik.

Mundua ez da zutaz oroitzen
egunoroko ekaitz zoroan,
gogotik jaurti izan baizara
oztopo andi zaralakoan.
Anaitasunaren lokarri estua
iñondik ez gaurko etsaigoan,
gizona gero ta zekenago
diru-zalekeri gaiztoan.

Edonon nagusiak dira
naigabe ta bearrizana,
urrea ta aalmena izanik
gaur erakarten gaituana.
Izerdi-odolaren artean
zaitut egizko itxaropena,
zeugan artu naizu arren Jauna,
idoro daidan atsedena.

Zeugana arin joan nakizun
esan eistazu non zagozan,
ibitu dakidan gogoa
zure biotzaren bakean.
Batzutan barrundatzen zaitut
neure izaeraren barnean,
baifia agertuta baizen arin
ostentzen zaiataz utsean.

Basabereak ba daukie
non ase euren gose gorria,
non amatau sargorietan
zadorraren edan-larria.
Esan non idoroko dodan
zure ustueziñeko iturria,
baretu dakidan betiko
irusten nauan egarria.

.....
.....
.....
.....

Nire galdez zabilkidazan
bide urrutiko ameslaria,
zelangura idoro naikezu
edonon bainago agiria.
Gogo-begiak edegizuz
orron zaitudan bidaria,
ta orduan ikusiko nozu
galduta zoazan billaria.

Egurats eta aizean nozu
izadiari arnasa emonaz,
betirauneko orain bizian
dana bete daiten pilpiraz,
Neure eskuak zeruan zear
ortzia alaitzen dabe argiaz,
eta eguna ostentzen danean
izarren begiak dizdiraz.

Ortziko zabaldian nagotzu
odeieri egoak jarriaz,
lur elkorra ureztatu daien
euren malkoen isurtzeaz.
Itsas-uiñen gaiñetik nabil
apar-musuen eresiaz
ur kresalak lo-erazoteko
ames urdin sorgingarriaz.

Txiki-txiki eginda naukazu
landare baten alean,
bero-ezotasun miraritsuz
jaio daiten eguzkipean.
Basoan idoro naikezu
egutaizeko suzmurrean,
deika yabildan loretxua
nire laztana artu dagian.

Latsetan bizirik nozu
leiarrezko abotsaz kantari,
mendiko ezkutua azaltzeko
egarri dan bidariari.
Ni naz gabeko erestaldian
abereñoen begirari,
bakean ikusi dagien
izar urruntsuen mirari.

Ozkorri bizian naukazu
aienatuz doan orbana,
zeru-itsasoak ar dagien
nire odolduriko laztana.
Goizean argi pizgarria,
gabean atsedeen otzana,
eta arima oiñazetuari
aringarria damotsana.

Billatu nagizu bidaria
ume baten irri-barrean,
txori baten eresi argian,
tximeletaren dantza alaian.
Zabaldian zear noatzu
aizearen txera garbian,
eta urretik entzungo nozu
baso-illunabar isillean.

Dei ta deikà larri yabildan
ama baten ondoan nago,
eta otoiza abora baiño len
nire biotz-barruan dago.
Atsekabez zagozanean
orduán nozu zukanago,
oiñazea beti izan da-ta
gizaki garbien arrago.

Billatu nagizu bidetik
orein egarritsu langoa,
ta aurkituko dozuz nire urak
galduta zoazan gaisoa.
Nire galdez yabildanentzat
ba-daukat janari sendoa,
nire gorputz-odolarena
indargarri benetakoa.

Baiña agertuko ez ba'nintz iñon,
maite egizu une guztietan,
biotzaren puskak itzi arte
bideko neke ta arantzetan.
Zure buruari uko egiñik
sar zaitez besteen oiñazetan,
eta orduan zure anaiakan
idoroko nozu benetan.

Oiñazetua dagonakin
pairatu egizu bidaria,
gosetan aurkitzen danari
emon eiozu janaria,
laguntza bear dauanari
zure indarraren euskarria,
ta orduan ikusiko nozu
galduta zoazan billaria....

NESKATO ITSUA

Begiak utsari begira
ildako artizarrak bai'liran,
neskatoa bakarrik dago
arratsaldeko argi geldian.

Baserriko bitxi kutuna
jaiotzetik laztan itsua,
aizeari itaundu egiozu
ikusten ez dozun mundua.

— Illunabarrean dantzudan
Errotazuri'ko txindorra,
esaidazu zelangoa dan...

Agur baten eresia da,
txera gorrizka aguratsean,
sutondoko bero alakoa
negua urreratzen danean.

— Ekaitz gogorretan dantzudan
urrutiko itsaso zakarra,
esaidazu zelangoa dan...

Adats zuriko leoia da
aserre-bitsetan orruka,
bestetan, ostera, bildotsa
ondar bigunari musuka.

— Antzi gozoetan dantzudan
ibarreko lizar tantaia,
esaidazu zelangoa dan...

Suzmur orlegizko jorana
nire apa-laztana artzean,
lo zurietan murgildurik
illargia agertzen danean.

— Leiar-eresitan dantzudan
zabaldiko iturri gardena,
esaidazu zelangoa dan...

Iñontzeko alaba antzekoa
iñar arteko apar galdua
iraduz jabeturik doan
mendiko negar ezkutua

— Aiene bizian dantzudan
ibarreko larrosa aztuta,
esaidazu zelangoa dan...

Odolduriko kimua da
argi samurreko ozkorrian,
usaiñeko asperen isilla
gabeko altzo laztangarrian.

— Basoko olerkaria zaran
iparreko aize neuria,
esaizu zelangoa nazan...

Eguratsean zear doan
garbitasuneko aldarría,
arima-barruan sortzen dan
eder yaukalen iturria.

Ai, baserriko lore itsua...!
Zu zara ene izar ezkutua,
lotan dagoan aingerua,
ames eder baten zerua...

LATSAREN BIDAIA

Mendi-edurren besarkadaz
jaio zan udabarrian,
izarren keiñu zoroak
ilten dirala urrutian.

Goi-laiñoak uxatuta
arin doa lats garbia,
iraduzko suzmurretan
larri ta berantetsia.

Arriz-arri jaustean,
ertzeari galdez doa
txilifnezko didarretan,
non dagoan itsasoa.

Ortzari aieneka
gabeko isil sakonean,
arren, erakus dagion
maitia non daitekean.

Ez zaitetz atsekabetu
mendiko aldarri lastana,
artizar ezkutu batek
eroango zaitu arengana.

Mendi-edurren besarkadaz
jaio zara udabarrian,
itsaso-miñaz eria
ilgo zara udazkenian.

JAREITU ZAN

Txòri bat ikusi neban
arratsaldeko itzaletan,
egan eziñik ebillan
izuz jota arifeketan.

Esku-arrean arturik,
dardarrez sentitzen neban,
bioztxua taupadaka
sama biguna isilllean.

Lastandu neban polliki
baretu ekion bildurra,
luma leunetan ipiñiz
ezpanen txera samurra.

Eskuaren epelean
lo geratu zan gaixoa,
ames biurtzen yakola
biotz-taupada zoroa.

Etxeko babes geldian
ez eban ezer jan gura,
kendu eziñik, lastana!
bere barruko illundura.

Illotzik idoro neban
egun sentia zanean,
goiz-argiari begira
ames baten isilllean.

Argiarentzat egiñik,
aske izateko jaio zan.
Jare geratu zan noizbait
egun-argia sortzean.

UIÑAREN MUSUA

Eun itsas-txorik agurtu eben goizean,
izar orok argitu izan zan gabeen.
An joian sortu barria,
zazpi itsasoko aldarria,
aurrera etenbage egurats urdinpean,
ertzeko dei urrutia sentitzean.

Goizean musukatu eban ozkorriak
jarten eutsazala odolezko bitxiak.
Esmeralezko arria zan
argi bete egin zanean.
Odeiak emotsazan zidar-jantziak,
eguzkiak urre epelezko geziak.

Gaillurrean eroiazan urrun-miñak,
kolkoan, laztan-gurari itzungi-eziñak.
Egoalderantz oska joian
didar baten jarraian,
egunak igaroten zirala ariñak
gabeko itzal eta goiz-argiz egiñak.

Arratsalde baten ondartzia ikustean,
bizkarra arrotuz aurrerantz oldartu zan.
Milla abotsen eresiak
ekartsozan ur naasiak,
eta onen soiñu jarki-eziña aditzean,
burua jaso eban azken goraldian.

Ler egin eban dunbots irakitsuan
ondarra laztanduz egarmin itsuan,
aparrezko musu argia,
kresalezko agur bizia.
Aize-asperenez sorturik itsasoan,
zorionez il zan irrika zoroan.

GOIZALDEKO ERESIA

Ortzian zear zoazan
abesti eder zolia,
biotzean jaio zaran
sentipen baten bitxia,
itsu bat bide-ertzean
miñetan dozu itzia,
gel adi bere ondoan
goizaldeko eresia.

Baretu aren oñazea
goiz urdin aratzean,
zure soiñu garbia
sar bekio gogoan.
Jarri egizuz dizdirak
barru goibel otzean,
irripar bat sor daiten
aren negu itzaltsuan.

Zaitetz bere ondoan
goizaldeko eresia,
larri-larri dago-ta
gau luzeak etsia.
Laztandu samur-samur
bere ikusmen geldia,
esaiozu polliki
zu zaituala argia.

Aizean galduriko
aintza-zati goitarra,
piztu egizu aren baitan
itxaropenaren garra.
Jar bere biotzean
joran baten zirarra,
zeugan idoro daian
bere amesen izarra.

AURRENEKO EDURRA

Begi zoliak piztuta
goizaldeko argi bizian,
irrika, danaz aztuta
baserriko umea joian,
eskuakaz laztantzeko
atxetako edurra an goian.

Neguko lenengo emoitza
isillean geldi ta otzan,
egi malkortsuan dizdir
elurtza garbia zetzan,
txirlarri zabal antzera
umearen igurikan.

Ozkarbi oztiñean zear
aize otzeko magalean,
oar-dei bat aditzen da
gaillurrera urreratzean;
negar darion antzia
neskatoari esatean:

—Ez adi joan aurrera
basoko bitxi neuria,
bai, biurtu adi ire etxera
neure ume maite-maitia,
iretzat ez baidon eifña
neguko negar zuria.

—Adi ezan aingerutxu ori
ilgarria don edurra,
eriotzaren musua,
itxuraz beti samurra
baiña askotan gatx-ekarle
eta izadiko makurra.

—Zabaldiko zigor orrek
txoriak ilten dozanan;
aizan zein larri ta goibel
ingurua deritxanan,
isillean geldi-geldi
eriotzeko besanan.

Baiña ume lilluratua
jaramon egin bagerik,
edurreraiño iritxita,
asi zan aren gaiñetik
pozez txaloka ta barrez,
danaz aztuten zalarik.

Alako baten, ondikotz!
laprast egiñik ezustean,
jausi zan arkaitzetatik,
beekaldeko amildegian
illotzik geratzen zala
eguerdiko argipean.

Ortzi oztiñean geldirik
bakean eritxan dana,
aize neigabetuari
zabaldi-zear otzana
iges egiten yakola
malko baten laztana:

—Oi, baserriko kutuna,
neure txirlarri garbia,
lore gorria emoten don
ikuste-naiaz eria,
edurrezko oe zurian
ames geldian suntzia!

Anboto mendian jazorikoa.

NAIGABE ZOROETAN

Irribarrez nenkusan
nire ames zoroetan,
begietan izarrak
lore gorri ezpanetan.
Kantari entzuten neban
egurats-besoetan
nire arima laztanduz
urrezko olerkietan.

Irribarre argitsua
ta urre antzeko eresia
irrikatzen nebazan
gau ta egun berantetsia.
Arratsaldeko altzoan
bide-ertzean geldia,
agertu yatan noizbait
bere irudi maitia.

Irribarrez egoan
iñoren besoetan
eresiak isuriz
aren belarrietan
Olan ikusi neban
illuntzeko itzaletan,
il-zorian nintzala
naigabe zoroetan...

EMAZTEA

Aztamuka an eta emen
illunpetan nengoan,
argia non izango
nire ibilte zoroan.

Bizitzatik niñoan
otzez dardar larrian,
berotu ezin gogoa
sute isil itzungian.

Atseden billa beti
armiñaz nekaturik,
baiña ene gurariak
ez eukan betetzerik.

Idoro nai nebazan
ur garden ozkirriak,
amatatzeko noizbait
arimako egarriak...

Eta goizalde baten
agertu yatan bera,
zoroki nai izaniko
larrosa eder-ederra.

Beragan aurkitu dot
maitasun il-eziña,
bein betiko kendurik
aspaldiko egarmiña.

Ordudanik badaukat
gidatzen naun argia,
benetan bear neban
aingeru zaindaria.

URKARIÑEA

Iia baizen lerdena
arratsaldeko argian,
urkariñe liraiña
lora bat zirudian.
Begi ederrak zituan
artizarrak ortzian,
ezpan gorri-gorriak
aingeruko arpegian.

Ikusi eban artzaiñak
iturri-ondoan zala,
aztutako larrosa
itxaropen yaukala.
Neskak eskiñi eutsan
erabeti ta apala,
iturriari erion
leiarrezko zozpala.

Larrosa bat nai eban
iia baizen lerdena,
urkariñea bera
lorerik maiteena.
Izar eder sakonen
begiratze gardena,
ezpan gorri-gorrien
irribarre gorena.

Bere arima emon eutsan
urkariñe liraiñak,
biotz sutsu garbia
sorginduriko artzaiñak.
Iturriko ur biziak
galtzen ziran ariñak,
gazteakan isuriz
betiko ames urdiñak.

ODOLDURIKO LOREA

Lora bat nai eban
irrika bizian,
lora eder gorria
neguko altzo erian.

Lora gorririk ez
baratz isillean;
illik zetzan dana
edurraren pean.

Mutillak lora bat
arrenka edurrari,
neskari emoteko
maitasun-opari.

Edurrak orduan,
argiz isuria,
sortu eban beretzat
lora eder zuria.

Neskagana arinka
mutilla joan zan,
eskintzen eutsala
pilpira zoroan.

Neskeak asarrez
bota eban lurrera,
oinpean zapalduz
lore maitebera.

Oinpeko bakotxaz
lora-atal zuriak
billakatu ziran
odolezko antziak.

Jaso nai izan eban
larrosa jausia,
baiña illik egoan
neguko bitxia.

Mutillagan ere
samiñez eria,
illa zan betiko
maitasun-lillia.

OTOITZA

Ortzian gora isillik
izarrak besarkatuz,
irrika bat iraduz
egan joian zerutik.

Jaio zan barruan
oiñazezko itzalean,
sortu zan ezustean
negar baten orduan.

Antziz eta larria
aidean zear joian,
arranoa bai'litzan
kabi-miñaz eria.

Nai bizien egoitza,
malko bat argian,
bera zan ozkarbian...
ama baten otoitza.

ZAZPI LORA

Zazpi lora, gorri bizian
sortu ziran egunsentian.
Barruko laztanak
betiko joanak,
suzko larrosak goiztirian
jario isil eta geldian.

An egoan geldi ta itzia
baitu egindako gudaria;
bai mutil lerdena
Erri-itxaropena!
Gorputz sendo, bular andia,
biotz zintzo baten kabia.

Zazpi iltzaille mutillari adi,
su-iskillopean begirari.
Eriotz-aurrean
aditzen da orduan,
mutillaren azken gurari
goi-jorana dan "Gora Euzkadi

Zazpi lora gorri bizian
sortu ziran egunsentian.
Aberri negarrak,
galduriko izarrak,
suzko larrosak goiztirian
jario isil eta geldian.

ERRI—MIÑA

Itsas-andiz bestaldean
itzi neban aberria,
zabalik dodala ordutik
senda-eziñeko zauria.
An galduta somatzean
baserri txiki maitia,
gogotik igesi yoat
negar baten intziria.

Esaidan kaio lerdena,
ire urrundiko bidaiari
ikusi ete yonan nonbait
etxe zuri bat an goian.
Axe da nire kabia
oi lez itxaro geldian,
joan zanaren begira
illuntze ta egunsentian.

Begi sakon gaztainkarak
geratu ziran naigabez,
dizdir galdutako izarrak
ene oroitzari negarrez.
Gau ta egun dei nabilkie
barritutako joranez,
baiña urrutiko lanbroan
ezabatzen dira oiñazez.

Biurtu nai dot, ai ene!
itzi neban aberrira
baretu dakidan noizbait
neure arimaren pilpira.
Ez dot emen jatsi gura
gerturik dodan obira,
irrikak eragiten nau
sortu izan nintzan kabira.

Egurats zurbillan zear
adurak arin nara,
goian odei alderraiak
beekaldean itsasoa.
Araindian begira dot
nire azkenengo geroa,
an artuko dot bakean
lurraren laztan gozoa...!

ISILDU DA

Larri daukat biotza
gogoa illun-illuna,
atzo joan yat, ai ene!
maite neban laguna.

Itzali zan isillik
illunabar garaian,
nekaturiko argia
aienatzen danean.

Asperen gozo illaunaz
nigandik agurturik,
itzi ninduan bakar
negarrak eutsi eziñik.

Eroaten genduala,
adar baten kantari,
txindor bat samifetan
asi zan ari ta ari.

Ain maite izan zituan
txorien dolua zan,
oroitz baten bitxia
arrastiko aizean.

Kutxea estaltzen zala
zabaldutako obian,
mokillen jauskerea
agur bat zirudian.

Bere oroitza laztanduz
otoi bat sortu yatan,
neure azkenengo agurra
oiñazezko egoetan.

Andik alde egitean
astiro ta mutua,
uda zan lekorean
biotzean negua.

Etxe itun itzaltsuan
oartu nintzan etsia,
betiko nengoala
oroi-miñez eria.

Larri daukat biotza
gogoa illun-illuna,
isildu da betiko
maite neban laguna.

MAITE ZAITUT, EUSKERA...!

Erri baten arnasa,
aztutako bitxia,
urten zaitez plazara
basoko lore itzia!
Billa nabiltzu beti
neure amesen kabia,
maite zaitut, euskera,
txoriak lez aizia...!

Utsik dagon sutean
bakarrik eta etsia,
isillean darizu
joran baten antzia.
Non dituzu semeak
ken daizuen zauria,
mendiko lili apala
errauskiñe neuria?

Izan zaitez ostera
Itxaropen barria,
euskaldunen gogoa,
iraupen miraria,
plazan artu dagizun
baserriko ezetsia,
semeek gertutako
erregiñen aulkia!

Biotzean zaroat
euskal suzmur bizia,
nire ezpanetan zaukat
aberriko olerkia,
Ez nagizu iñoiz itzi
arimako ots garbia,
maite zaitut, euskera,
Loreak lez argia...

AURKIBIDEA

BIDEKO ZOROA	1	SUZKO TXIMELETA	72
ISIL-ISILLIK	4	TXAKUR ALDERRAIA	74
KILKERRARI	7	GABEAN ZEAR	76
ORBELAREN ERESIA	9	ERRIKO ILLERRIA	77
BASO-SAGUA	14	EGO-AIZEA	79
ITSAS-ERTZEAN	19	ERRIMIÑA	80
ODEIAK URDIÑEAN	21	IDAZKIA	81
ILLUNTZEKO GENTZAN	22	SUKARRIETA'N	83
ERRUBAKOA	24	UME BATEN ESKARIA	85
NORABAGE	27	GALDUTAKO MALKOA	87
DIAMANTE ILLUNAK	29	BEDAR-IZPIA	88
JAGON EGISTAZU...!	33	OIÑOTSAK GABEAN	90
GALDU NEBAN	36	JAUNAREN BILLA	91
SEASKA KULUNKAN	37	NESKATO ITSUA	96
ITURRI-ONDOAN	40	LATSAREN BIDAIA	98
BILLA NABIL	42	JAREITU ZAN	99
BOST MALKO	44	UIÑAREN MUSUA	100
OLERKIA DA...	46	GOIZALDEKO ERESIA	101
ASKATASUN EGUZKIA	48	AURRENEKO EDURRA	102
ATSOTXUA	51	NAIGABE ZOROETAN	104
NEURE ZIDORTXUA	54	EMAZTEA	105
BASETXE ITZIA	56	URKARIÑEA	106
MAITALEAREN EGOAK	60	ODOLDURIKO LOREA	107
DEIKA NABILKIE	63	OTOITZA	109
TXINDORRA TA BOK	65	ZAZPI LORA	110
ILLOTTA	67	ERRI-MIÑA	111
AITA BATEN OTOIZA	68	ISILDU DA	113
JAGI ZAITEZ...!	70	MAITE ZAITUT EUSKERA...!	115

1. ITZ LAUZ. LIZARDI
2. GAZI-GEZAK. ABELETXE
3. ALTZATE'KO JAUN. Pio Baroja
A M A L. Rabindranath Tagore
4. BIDETIK AMESETAN. Zubiri'tar Iñaki